

t BIEZUNDERE GEWWELTEEKN (Boornse sage)

"KLOAS, KLOAS, woar bis doe,... KLOOOAAS,... ik heb dörst,... nen borrel, man woar blifs doe toch"? Met disse wöar kwam Arend Eenling de veurkamer in van wat zich neumn schippersherberg "Kloas an de Brugge".

t Was tegn t weenter van 1858, boetn was t smerig koald en der hung nen natn daamp in de locht. Nee t was nich plezerig boetn de deur te wedn. Arend Eenling, of zoals zienn daagsn naam was "Eenn zien Oarend", har net ziene leste törf ofleaverd achter t Woold en wol weer op hoes an. n Good gebroek was evn nen borrel te koopn bie Kloas en dan probeern met de weend van oet t westn en met n stroom met, zoa rap möggelik weer in 't Venne te komn. Vanof de del kwam Kloas anslofn en mostern dat hee t nich zoa an mos goan, "Ik heb oe allang zeen anlegn, wat n drokte".

*Erve Schopman, de voormalige schippersherberg
"Kloas an de Brugge", gelegen nabij de A-1.*

Arend was n biezunder man, vanof zien 14e joar zat hee, net as ziene hele familie al in n törf. Zommers wördn t stökn, in t noajoar kon t dan dreugn en tegn weentertied, as der genog water stun in de bekn, wördn t met zeilschuutn votbracht noar de klaantn.

Noa n vorst in t vuurjoar wördn dit weark ofmaakt en doarnoa begun t wier van vuurtn of an. Duur dit weark wadn ziene haandn net kolnschupn en zien gezicht was duur weer en weend as n geloid vel.

Arend kon ie altied heurn ankonn. As hee met ziene schuut oaver t water vaarn, zung hee altied met nen zwoarn basstem

eign gemaakte riempkes, t leek wa n soort gondelier van Venetië, mer dan in Twente.

Juust dee riemkes doar wadn de leu roond Boorn beneijd noar, doarin zat t leste neijs, berichtn van de Provinciale Staatn, gerechtzaakn oet Almelo en wat der zoal in de stad en op n boer kuierd wördn.

As Arend met ziene kleane schuut onder de Hooge-Brugge deurvaarn of kwam anlegn bie de Smitsbrugge, um zich bie t Stearn-tje de metgebrachte stoet op te etn, of as de zaakn good hadn loopn, zich doar nen echt n Boornsn pannkookn met mel van de Grutter te loatn bakn, altied was der neijsgierig volk in de nöagte um hem an te heurn.

Vaak har Arend ok bosschopn dee veurspellingn deedn oaver wat der al zoa wal kon gebeurn in de nöagste tied. Hee kon vaak en dan op riem, verteln of t zommer nat of dreug wördn, zeektes kon hee zeen ankonn en nog völ meer. Arend wördn dan ok wal neumd "Den veurkieker oet t Venne", en woarachtig hee har vaak geliek!

Met mekaar kwamn ze an de proat. Kloas en Arend.

Met ear beadn zatn ze an een van de twee töafelkes, dee de gelagkamer riek was in' t veurhoes van Kloas ziene boerderiej. Twee börrelkes der op, één met en één zonder suuker. Kloas en Arend wadn an t proatn oaver t leste neijs, allerdaagse dinge en nog völ meer.

"Joa t kommende joar wil ik hier t spul verbouwn", löat Kloas weetn, "Ik wil disse kamer luk roemer maakn en ok n stuk bie de del andoon, want ik kan der ne koo bie holdn, now dat stuk grond hier vuur de deur der bie is komn".

Arend keek hem eens an, keek noar boetn en ie zagn hem prakkezeern, heel deep wördn der noadacht, t leern vel trök nog wieder in mekaar. "Doar zol ik met oetkiekn, want t duchtn mie, dat stuk grond hier vuur de deur, blif nich altied vriej"!

Hee schöaf zienn proem noar de aandere kaant van moond en de schipperspet wördn recht zet. "Doar zal ooit eens n onwies gat wördn graavn, nen langn deepn graven, dit kan ik oe wal zegn, de pearde könt der blievn draven".

Bie dit bod keek Arend Kloas mistreustig an, hee kon t ok nich helpn. "Joa mer, ik mot toch wal wat, anders heb ik gen bestoan" gaf Kloas met n luk veraltereerd gezicht zien bescheid.

"Ik weet nich wanneer, mer t koomp der, onthoald dat mer van mie. Ie könt der nog wa wat an doon, t is nog nen heeln zet teegn te hoaldn, luuster, dit zeg ik die".

Arend sprak ziene riemkes oavertugend oet, Kloas knikn alleen mer. "As ie ankommend joar dat stuk bie de boerderiej anbouwt, mot ie boavn op t dak, an de vuurkant van t hoes n geweltee kn zetn, n geweltee kn dat oe mot behooldn vuur tegnslaagn en ongemak"!!

"Dat gewelteeKn mot der zoa oetzeen", Arend greep n stuk van zienn proemntabaktoetn en teekn doar, met n verbraand stukke hoalt oet n losn heard, n gewelteeKn op. Het steln vuur nen rechtn taps too lopenden poal met doar um hen twee ringn met deurlopende eandn. "Kiek, dit stelt vuur twee stukn touw um nen poal henne slaagn, bear met nen knup der in, zee behoolt oe wisse in oew leavn, vuur ongemak en tegnslaagn".

Kloas keek der noar of hee t in Köln heurn doondern en schunk nog nen borrel in. Bie Arend vergat hee n suuker. "Ik zal der an deankn" zer Kloas toen Arend noar boetn keek en angaf dat t tied wördn t zeil te hijsn en t maakn dat hee vot kwam, wol hee nog vuur n duuster in hoes wedn.

Wat is now t biezundere an dit vertelsel? Now dat is nich mis, ik zal t oet de deuk doon.

In 1859 hef Kloas zich de bool verbouwd en hee hef zich good in de oorn knupt wat Arend Eenling oet t Venne hem op den merrag vergangn joar har vertöln. Vuur op t hoes wördn duur n timmerman t gewelteeKn maakt oet blaank eekn hoalt. t Model was zoals Arend t har oettekend en n timmerman zer dat t wa meer as honderd joar met gung.

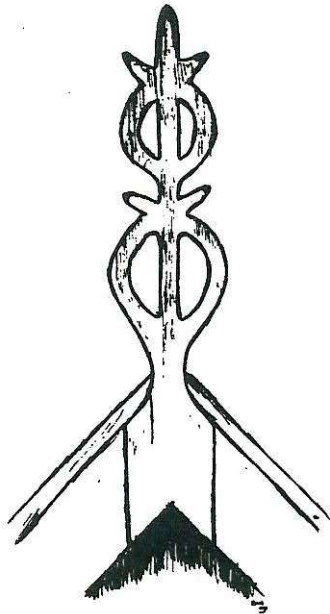
Jan Jans, n bekendn Twentse architect en tekenaar, is in 1940 dit biezundere teekn ok opvaln en hee hef t vastlegd in een van ziene beuk. Jans sprek van n gewelteeKn oet de 19e eeuw dat steet op n hallehoes. Hee neumt t n hallehoes in Boorn, umdat d'r in 1904 nog n stuk bie an is zet, zodat t dan, en now nog, twee niendeurn hef. Twee steen boavn de beade deurn gewt de tied van bouwn an.

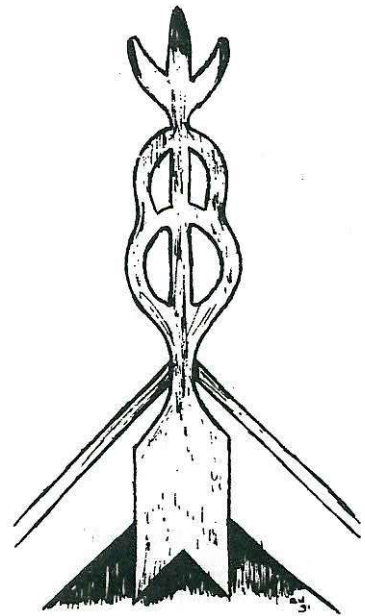
Erve Schopman, "t hallehoes in Boorn".

Hoo zit t now met dat gat woarvuur Arend waarschouwn, joa wisse, t is der wa kömn.... DE AUTOBAAN, de A-1, lop now n joar of wat vlak vuur de deur langs.

Der wördt zölfs proat, dat juist den naam A-1 of is leid van

Negentiende-eeuws gevelteken van ongeschilderd eikenhout, tekening naar de toestand van 1940 *

Nieuw gevelteken, wit geschilderd, tekening van het in 1990 geplaatste gevelteken.

Arend Eenling, mer te bewiezn is dit nich. Biezunder is, dat ongeveer geliek met t kloar komn van disse weg t gewwelteekn verrot was, dat gef toch wa te deankn.

De familie Schopman dee now op de boerderiej woont, hef veurig joar bie t opknappn van t dak vuur en ok achter n neij teekn loatn anbrengn, n teekn wat der luk aandere oetzöt,.... de beade knup bint vot!

Zoln zee hebn weetn dat t toch gen zin meer har?

Borne, augustus 1991,
Bert Wolbert.

* Tekening naar publicatie van J. Jans en E. Jans in: Gevel- en stiepeltekens in Oost Nederland. Enschede 1975.